

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manvscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodiêre

Complectens Santos Mensivm || Ianvarii Et Febrvarii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258

De SS. Hermylo & Stratonicō martyribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77365](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-77365)

qua nostra libertas ab omni extrinseca incursione tutaretur, apportauit, nunc picturas Vide vsum
sanctorum historiarum, quæ non ad ornatum solummodo ecclesiarum, verum etiam ad in-
structionem intuentium proponerentur, aduexit, videlicet ut qui literarum lectio-
ne non possent, opera Domini & Saluatoris nostri per ipsarum contuitum discerent
imaginum.

Qui in his & huiusmodi rebus idè tam plura laborare studuit, nè nobis sic laborandi remanceret necessitas: idè totiès transmarina loca adjit, vt nos omnibus scientiæ salutatis dapibus abundantes, intra monasterij claustra quiescere, & cum secura libertate Christo seruire queamus. Qui etiā cùm corporis infirmitate corriperetur, premereturq; acerbius, semper interim debitas gratiarum actiones, de monasteriorum, quas didicerat, docueratque, regulis seruandis, semper de Ecclesiasticis observationibus, quas per omnes ciuitates & maximè Romæ viderat, semper de locis sanctis, quæ scilicet iuuenem meminit, loqui & iterare, delectabile habebat. Sic longis virtutum studijs exer-

Felicitas
exit ex hac
vita.

citatus, longo insuper anno semper infirmitatis martyrio excoctus, post centupla gra-
tia presentis munera ad vitam transiit æternam.

Vnde necesse est, fratres charissimi, vt tanquam boni filii, & tanto parente digni, ex-
empla ac precepta illius in omnibus seruare curemus, neque vlla nos à vestigijs tanti
duotoris sequendis animæ vel carnis illecebra reuocet: quatenus & ipsi, qui carnales
affectiones substantiamque reliquimus terrenam, qui vxores ducere ac filios procreare,
angelicæ conuersationis amore fastidiuimus, augente spiritualium virtutum merito,
& in praesenti centuplum accipere de societate sanctorum, & in seculo venturo vitam
possidere mereamur æternam: Præstante gratia redemptoris nostri, qui vivit & regnat
cum patre in unitate spiritus sancti Deus, per omnia seculorum, Amen.

MARTYRIVM SANCTORVM CHRISTI MAR- TYRVM HERMYLI ET STRATONICI, AVTHORE

Simeone Metaphraſte.

Mpio imperante Licinio, & magnum adhibente studium, 13. JANVAR.
vt idola honorarentur sacris & sacrificijs, impendebat
mors grauis omnibus Christianis, ciuitatesque propter
ipsos indagabantur, & regiones viciq; & agri curiosè per-
quirebantur: & quicunque Christianum vnum deferebat
ad Imperatorem, videbatur is esse ei benevolus, & dignus
maximis honoribus. Quocirca & ipse, & quicunque ei
suberant, hac in re magna vtebantur diligentia: cùm ille
quidem varijs dijs, hi verò Imperatori gratificarentur im-
pio & scelerato. Ad hunc ergo Licinium aliquando in sub-
limi sedentem tribunal, accedit quidam ex ordine milita-
ri, diuinum deferens martyrem: Est, dicens, vir quidam Hermylus nomine, qui ordinem
obtinet diaconi: qui diu quidem abhinc obseruat & colit ritus Christianorum: deos au-
tem & te subsannat & nihil facit ô Imperator. Hec cùm audijsserit Licinius, non distulit
nec protelauit: sed ijs, qui aderant, statim iussit, vt eum vbcunq; esset comprehendende-
rent, & ad tribunal adducerent. Atque illi quidem cùm in omni loco scrutari essent, &
eum alicubi orantem, & sanctas manus tollentem comprehendissent, ei significat ius-
sum Imperatoris. Is verò statim alacer alacres est secutus, nihil ignavum nec molle ad-
spectu præferens: quibus ex rebus manifesta fit animæ affectio: sed gaudens potius &
magna repletus letitia, quod est propter Christum passurus.

Persecutio
atrox sub
Licinio.

Hermylus
compre-
henditur.

Ille verò, Respondere, inquit, & aperte significa, an te Christianum fateris esse, sicut au-
diuimus. Hic verò, Non solum hoc, inquit, cum preclara sententia & voce confiteor: Eius præ-
sed etiam, quod Deo, qui sub visum non cadit, sum consecratus: & ei afflito, vt qui illius clara cons-
fessio.
factus sim Diaconus. Imperator autem volens se ostendere urbanum, & valde ingenio-
sum, Ergo te, inquit, dijs diaconum, hoc est, ministrum exhibe. Martyr autem in risum
vertens eius promptum & versatile responsum: Vidéris, inquit, mihi esse surdus ô Im-
perator, aut etiam stultum agere. Dixi tibi me ministrale Deo, qui non cadit sub adipic-
tum: Non autem horum, qui videntur, aut potius ne vident quidem, esse Diaconum,

Z 2 QUOS

quos ipse, vt qui fallaris, perinde ac deos colis: cum sint lapides & ligna omnino inanima, & surda opera manus humanae, & quae ijs, qui sapient, sunt potius ridenda quam adoranda. Non tulit Imperator dicendi libertatem, sed statim quibusdam instrumentis æneis, ad sumendum supplicium cœfecis, iubet genas quidem verberari martyris, pres conem autem hæc proclamare. Nè sis lingua nimium profusus, ô Hermyle: honora Imperatorem, dijs sacrificia, & liberare à supplicio. Is autem, etiam si verberaretur, perinde ac si nihil subiret molestum, contra Tyranno etiam exprobabat imbecillitatem, vt qui dubij perplexi, esset animi, & planè vinctus: & ideò non secùs ac ij, qui sunt pusilli & abieci animi, ex ira inferret supplicium. Deinde etiam clariore voce vtens: Plagas, inquit, quæ nunquam de sinunt, & diuinæ manus experieris, quod eo, qui te fecit, reliquo, surdis & mutis dijs attendis: & quod est grauius, aliorum velutì saluti inuidens, contendis ad eundem trahere interitum.

Magna ei.
us in sup-
plicijs li-
bertas.

Truditur
in carcere.

Postquam autem visum est Imperatori sufficere supplicium, & ira aliquid remisit de nimia acerbitate, tradit martyrem carceri, & tres dies iussit in eo manere, Fortasse, dicens, ducetur poenitentia vanæ sua pertinacia. Martyr itaque abiens in carcere, psal lebat: Dominus mihi adiutor, non timebo quid faciat mihi homo. Dominus mihi adiutor, non timebo quid faciat mihi caro. Iam autem ingrediens custodiā, Qui pascis Israël, dicebat, attende, qui deducis tanquam ouem Ioseph: Qui sedes super Cherubim, manifestare, & veni ad nos seruandos. Sed sic quidem martyr, & sic quæ erant grauia & molesta, propter Christum pati voluit. Christus autem quomodo se habuit? Num famulum contempst? Num illo patiente, neglexit ipse consolationem? Et quomodo fuerit hoc nostri Dei, benignitatisq; & clemētiae, quæ omnem superat cogitationem? Non ergo defecit opem ferens, sed etiam incitauit ad animi fortitudinem, & ad eum Angelus eu confortat.

Psalm. 17.

Post tertium certè diem, cum tribunal ascendisset Licinius, protinus diuino adducto Hermulo, Num modò, inquit, statuisti dijs sacrificare, & ab imminentibus terroribus, minisque & periculis liberari? An adhuc, inquit, ferris per præcipitum, & eadem Constantia rursus te cepit amentia? Ad hæc fortiter admodum Christi miles, & pro dignitate eius, qui illum armauerat: Semel, inquit, dixi tibi, ô Imperator, & oportet contentum prioribus, de ijsdem non mouere amplius. Est enim mihi Deus in cælis, cui soli viuo, & cui mox meipsum hostiam offerre proprio: & à quo spero maximum venturum auxilium. Videā ergò, inquit Imperator, anis, qui cælos habitat, satis tibi afferet auxiliū. Statim iussit, & viri sex raptim, quod iussi fuerant, exequentes, viri manibus robusti, immites & crudeles animo, cedem & fuorem spirantes, cum humi martyrem extendissent, virgis cedebant crudelissime. Atque illi quidem sic faciebant, mortali regi scruètes. Martyr autem perinde ac si nihil haberet commune cum carne, quæ sic patiebatur, nec dolorum ullum sensum caperet, quietè peruerabat in oratione, & Deo attendebat. Hæc autem erat oratio:

Creditur
virgis.

Domine Deus meus, qui propter me sub Pôto Pilato flagella & plágas tolerasti, ipse me rursus propter te patiente confirma, vt possim cursum præsentem perficere, vt cum socius fuero perpessioñis, dignus quoquè sim, qui splendoris efficiar socius. Et talis quidem fuit eius oratio, vox autem protinus audita est desuper, dicens: Amen, Amen Hermyle. Post tres dies liberaberis a præsentibus molestijs: Præclaras autem & magnificas accipies præsentium laborum remuneraciones. Et vox quidepi martyri magnum attulit audaciam & animi fortitudinem: lictoribus aut magnum incusit timorem: omnesq; repente in terram procidentes, tremebant & trepidabant, adeò vt nec ipse Imperator, nec ylli alii fuerint immunes ab animi perturbatione, sed omnes ex æquo moti fuerint: etiam si ille præ impietate cœcutiēs & grauissimè furens, noluerit intelligere vt bene ageat: nec vitium est auerteratus, vt dicam cum diuino Dauid, nec villam eius, qui hæc faciebat miracula, vel minimam accepit notitiam: sed in carcere rursus obscurum & tenebriscom lucisque expertem tradidit martyrem.

Psalm. 35.

Reducitur
in carcere.

Sed mentem adhibere oportet orationi, & Dei sapientia arcanum intelligere. Hinc enim

enim proficiscitur id, quod est orationis iucundissimum, & est athletæ coniuncturum commilitonem. Is enim, cui in custodiam fuerat sanctus creditus, & qui curam gereret carceris, erat ei valde amicus & familiaris. Quis hic est? Stratonicus ille sapiens, qui videbatur quidem eadem sentire quæ amicus, & esse in religione eiusdem sententia: nondum autem audebat pietatem liberè profiteri. Neque Ioseph occultam superaurat disciplinam: se amici tamen misericordi, & eius ægræ ferre cruciatus, ostendit multorum oculis. Sed de Stratonico quidem in præsentia dicere differamus. ea enim persequitur oratio, quæ ad diuinum pertinent Hermulum, nec patitur eorum abrumpi consequentiam. Martyri ergo Hermulum ingredienti carcerem, hæc opportunitate canebantur & prudenter: Dominus illuminatio mea & Saluator meus: quem timebo? Dominus protegit. Psalm. 26.
 Etor vita meæ: à quo trepidabo? Dum appropinquant super me nocentes, vt edant carnes meas. Qui tribulant me & inimici mei, ipsi infirmati sunt & ceciderunt. Si consistant aduersus me castra, non timebit cor meum. Si insurgat aduersus me bellum, in hoc ego sperabo. Sic dixit: & statim lux mirabilis desuper in ipsum crumpit ad confitendum id, quod canebatur: & vox rursus illinc est audita, iubens athletam bono esse uiniū anī. Iterum dicitur: uiniū anī. animo: & psalmum similiter confirmans, & sicut erat ei pollicitus, post tertium diem finitum est venturum.

Sequenti autem die cum procedendum esse significasset Licinius, & presedisset in tribunal, proclamari iussit per preconem, vt duceretur Hermulus. Ille vero leto animo ductus est, letis oculis, & cor habens plenum letitia, externus enim adspicetus hoc apertere significauit. Subridens autem & caput mouens Licinius, & veluti sanctum aperte ludificans, Agè, inquit, quam tibi conducibilis fuit illa obscura custodia? Quomodo hoc, quod intercessit, spatium tibi renera attulit aliquam sententiae mutationem, & persuasiuissim cedere Imperatoris, & dijs reddere ea, quæ debentur: an adhuc nobis opus erit tormentis aduersus tantam tui cordis duritatem? Martyr autem, Mihi quidem, inquit, terrum illud & tenebris osculum domicilium magnam lucem conciliauit: & nunc mea versatur anima in tranquillitate, & voluptate, & inexplicabili illuminatione, quæ futuri mihi spem bonam porrigit. Ego autem valde miror, quemadmodum quæ in te habitat tenebra, nullam suscipiunt mutationem: sed semper profundæ & cōcretæ insident tuis animæ oculis, quæ nequaquam sinunt ad spicere veritatem. Cum tam aperte impietatem Imperatori exprobaret, Licinius illi vehementer & cum magna respondens acerbitate: Nihil aliud, inquit, vt videtur, didicisti, nisi solummodò appetere contumelias: quod quidem est linguae intemperantia, & animæ audacia, & vt semel dicam, amentia. Sed tamen responde, & dic aperte: Dijs ne sacrificabis, & nobis cedes sic imperantibus, ante ut oportet ut mereris? Christi autem martyr Hermulus: Habes, inquit, responsa ô Imperator. & nihil ex ijs à nobis amplius audiueris. fac deinceps quod velis, & exequere ea quæ statueris.

Hisira percitus Licinius, iubet eum porrectū supinū virginis figura triangulis in ventre traverberari. Et erat quidem hoc graue tormentum, & corporibus humanis minimè tolerandum. Anguli enim virgarum, non secùs ac quidam enses, carnes vehementer tangebant. Sed athletæ, etiam cum verberaretur tam immisericorditer, vnum erat solatum, nempe Christum fixis oculis adspicere. Vnum benignum medicamentum preces, Crudele martyris suppliciū. Preces, mes dicina dolorum.

quas ad illū fundebat, quibus plagas iucundè adspargebat, dicens: Domine, ad adiuuandum me festina. Ille vero eiò ei adfuit, & faciens vt ferret dolores facilius, & annuncians eis consummationem. Imperator igitur, vt qui esset iritatus eò quod non pareret, & egregiam illam athletæ pro pietate constantiam, existimaret esse suæ contemptum potestia, manebat adhuc puniens, & vi cum esse persuasurum arbitrans. Quocirca iussit eius ventrem perfodi aquilarū vnguis, donec suis, inquit, oculis sua videat intestina. Propter quæ dixit martyr: Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum vivum. Sicut Psalm. 83. exadipe & pinguedine repleta est anima mea, & labijs exultationis laudabit os meum. Psalm. 62. Et hæc quidem sic. Quæ autem sunt deinceps consecuta, quomodo?

In animo quidem habebat tyrannus eum rursus dare in custodiam, vt eum rursus puniret acerbius. Egregius autem Stratonicus (iam enim postulat oratio, vt ad finem deducam promissum) cum videret Hermulum sic patientem, nec ei posset omnino opem Stratonicus ferre, faciebat id quod poterat: amici miserebatur, & acerbum dolorem capiebat, vulnusque eius conciderat, & ex eius oculis guttatum profluebant lachrymæ. Quo factum dolet eius cruciatu.

est, vt cùm sic se haberet, nō potuerit latére: sed cùm quidam ex commilitonibus eum tristem vidissent & macerentem, & causam rei deprehendissent, ad Imperatorem accedentes, Stratonicus, inquiunt, ô Imperator, Stratonicus custos carceris, apertè osten-
dit se erroris & Christianismi societatem habere cum Hermylo. Videtur enim cius mi-
sereri, & eius causa in animo magnum dolorem concipere. Ille verò cùm statim acce-
siisset Stratonicū, rogauit an esset amicus Hermyli. Discipulus autem veritatis, mini-
mè est mentitus, nec sustinuit ignauam & pusilli abiectione animi pietatem apud se oc-
cultare. Sed tempus esse arbitratus, vt hac Dei oculosa cognitio prodiret ad opus, & ma-
gnum sibi pararet fructum per confessionem, se esse amicum Hermyli & Christianum
protinus est confessus, & eos, qui colunt simulacra, magnè condemnat ignorationis. Ti-
meo enim, inquit, ego solum Deum, qui fecit celum & terram.

Flagellatur atrocius erat, vt ex illis virgis plagas nudo toto corpore acciperet: atque adeò consquè, donèc ipsa vox eum deficeret. Et sic quidē Licinius. Martyra ut et si esset tot malis implicatus, amicum fixis adspiciebat oculis, & cum vocabat, coque vtebatur ad Christum intercessore, dicens: Hermylo, ora pro me Christum, vtcùm erga ipsum firmam ac stabilem seruauero confessionem, possim facilè superare Tyranni insidias. Interim autem ipsum quoquè ludificabatur Licinium, cæcis ijs sacrificare prohibens, & veri Dei vindictæ ei terrorem incutiens: in cuius manus incidere, verè terribilem habet & ineuitabilem per-
fectumque interitum. Licinius autem cùm vidisset sanctum Stratonicum satis fauci-
um, parsit eum amplius punire: non quod humana mens & clemens animus eum mo-
uereret ad misericordiæ, sed vt ei locum daret pœnitentia, cùm eum priùs tormento ter-
ruisset. Et ideò cum in præsentia tradidit in custodiæ. Ille verò et si esset in custodia, le-
sum ducebat suam esse consolationem, & cum eo per preces colloquebatur: Domine,
dicens, nè memineris nostrarum antiquarum iniquitatum. Fer nobis opem, Deus fer-
uator noster: propter gloriam nominis tui. & simul vox diuina est consecuta, dicens:
Cursum consummauitis, fidem seruastis. De cætero vobis est reposita corona iustitiae,
quam cras accipietis.

Cùm autem iam esset dies, adductum Hermulum rursus interrogauit Licinius, an
dijs sacrificaret. Ille autem: Eadem quæ priùs, inquit, ô Imperator, do ribi nunc responsa.
Quamobrem vre, puni, scinde, fac quicquid tuo insederit animo. Didici enim non time-
re ab ijs, qui corpus occidunt, animam autem non possunt occidere. Hec cùm audiuis-
set Imperator, & desperasset fore omnino, vt sanctum in aliam traduceret sententiam,
cum suspendit in ligno. & iubet eum vehementer scindi. Sed et si eius carnes tam acer-
bè seinderentur, non ignorabat, vnde nàm esset salus iustorum, nempe quod à Domino,
& quod est eorum defensor in tempore afflictionis. Et ideò esto milii adiutor Domine
& redemptor, dicebat assidue, & perinde à cùm videretur aliquem desuper audire dicen-
tem, Noli timere: sum enim tecum, & Deus tuus ego sum. Veritus ergo Licinius, & ex
auditione velut contrurbatus, ex ligno deducit martyrem, & cum cõdemnat, vt in illo
fluvio intereat, iubens vt in eum iaceretur: stultus fortassis arbitratus, quod sic passus
Hermulus omnino interiret, & nec venerabilis quidē eius corporis futura esset inuen-
tio. Ad ipsum autem adducto Stratonicu, viuis est suggestere & admonere ea, quæ essent
vtilia. Crede, inquit, mihi ô miser, crede, & dijs velis sacrificare, nè tu eadem quoquè pa-
tiaris, quæ amicus, & ambo subeatis eandem pœnam inobedientia. Respondens au-
tem Stratonicus, Reuerà, inquit, miser fuerim, si tibi párens, cùm ille sit mortuus pro-
pter Christum, ipse velim viuere. Licinius autem, Quid ergo? Vis mori cum Hermylo?
Maximè quidem, inquit diuinus Stratonicus. Etenim, inquit, si oportet amicos commu-
nies habere calamitates, oportet omnino eos quoquè bonis frui communiter. Quid au-
tem nobis fuerit iucundius aut preciosius, quam pati propter Christum? Propter quæ
cùm desperasset Imperator fieri posse, vt persuaderet Stratonicu, similem quoquè in
eum fert sententiam, & codem sine vtrunque condemnat: quos etiam reuerà par finis
cepit, communisque beatitudo & exultatio.

Luce 2.
Merguntur in flumen
Constantia inuita Stratonicu.

Ad mortem itaque ducebantur martyres, dicentes: Gloria in excelsis Deo, & in ter-
ra pax, in hominibus bona voluntas: qui quidem est hymnus conueniens ijs, qui sunt
bonum aliquod consecuturi: non eorum, qui deducuntur ad mortem, aut ad aliquam
aliam causam tristitia. Postquam autem iam peruenissent ad fluvium, in rete iniecti
ab

DE S. HILARIO EPISCOPO.

271

ab ijs, quibus hoc datum erat negocium, transmittuntur in profundum. Cùm suscepisset autem fluuii corpora sanctorum, & quanto oportuit fluento esset sanctificatus, ea rursus tradit manibus fidelium: vt qui talem, vt arbitror, thesaurum apud se diutius abdere non sustinuisse, & tantiboni iactura afficere Christianos, cùm prima eorum non apparuissest bonitas. Tertio ergò die postea, visa sunt corpora martyrum: in qua cùm incidissent quidam viri pij, & quorum erat officium venari corpora sanctorum, & ea optantibus manibus pè ac religiosè suscepissent, & sacros hymnos cecinissent, & quæcunq; mos est Christianis, peregrinarentur: in quodam loco, qui octodecim stadijs abest à ciuitate Singedone, ea simul deponuerat, vt eis essent omnia communia & amica: in Christū confessio, in carcere habitatio, in flumine demersio, superna gloria cōsecutio, in uno loco corporum depositio: gratia & benignitate Domini nostri Iesu Christi, cum quo patri simul cum sancto spiritu gloria, potentia, honor & adoratio, nunc & in secula seculorum, Amen.

VITA S. HILARII PICTAVORVM EPISCOPI,
AVTHORE FORTVNATO, TVNC ADHVC PRE-
sbytero, Praefatio.

Domino sancto, & meritis beatissimo patri, Pascentio papæ, Fortunatus. Religiosi pectoris studio solicitante commonitus, papa beatissime, diuinis in actibus cùm sacri conuersatione propositi iugiter exercitari intentus, & intendis exercitandus: vt facile sit perspicuum, ad culturam Ecclesiasticæ disciplinæ & fuisse te genitum, & esse prouectum, cùm irrefragabiliter veteris dispositionis catholici dogmatis fundamenta custos observas, & ad ædificationem plebis amantissima, veluti bonus instructor, adjicendo aliquid, culmen fabricæ continuare festinas, non sine timore diuino. Cuius operis amore præuentus, me dignatus es percurgere, quod de actibus sacratissimi viri Hilarij confessoris, qui te ab ipsis cunabulis ante sua vestigia, quasi peculiarem vernulam, familiariter enutruis, vt impensi muneris vel verba rependerem, & si non plenè, vel quedam ex parte complexa perstringerem: quantum dum gregis auribus vox quodammodo & vita pastoris antiquissimi resonaret, & ille probaret ministerium, & ipse tuum non celares affectu. Sed cùm mei ingenij breuitatem mensuro, adeò beati Hilarij immensitatem fortem cognosco, vt penè mihi videatur aequalē, tam istud posse dicere, quam digito cælum tangere: præsertim quod etiam beati (vt audio) Hieronymi torrens illud eloquium recusauerit attentare, qui huic matrici se imparem catenùs indicauerit, vt taceret. Egoverò, cui nullius scientiæ irrigua fluentia succurrunt, quem vix stillicidij pauperis attenuata gutta perfundit, nihil proprio fonte respirans: qua temeritate inter ingentia flumina, Euphratem beati Hilarij, & Nilum Hieronymi, siccós velim cursus extenderem, cùm de illo etiam doctissimi viri quicquid dicere potuerit, minus est quam meretur? Et cùm virum sanctissimum consultius mihi sit mirari quam loqui, & equabilius fuerat hęc beato Ambroſio de fratre scribenda mandare, cui verba virtutibus coniuncta florebant. Tamen et si cum mea verecundia vobis quidem obedientiam, & illi impendo, de quo non dignè loquor, fortassis in iuriam: sed concedi per veniam credimus, quod deuotione peccatur. Et nè protracta pagina fastidium potius generet, quam prouocet auditorem, nunc de eius vita proponamus.

Z 4

VITA